

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	8Cdo/1/2025
Identifikačné číslo spisu:	4123203735
Dátum vydania rozhodnutia:	27.02.2026
Meno a priezvisko:	JUDr. Ivan Rumana
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2026:4123203735.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej v spore žalobcu: I. Y., narodeného XX. P. XXXX, M.. G.V. XXXX/XX, D. R., zastúpeného advokátom JUDr. Gergely Pšenák, M. R. Štefánika 30, Nové Zámky, IČO: 42 121 216, proti žalovanej Slovenskej republike, za ktorú koná Generálna prokuratúra Slovenskej republiky, Štúrova 2, Bratislava, IČO: 00 166 481, o náhradu škody 13.630,30 eur a nemajetkovej ujmy 150.000 eur, vedenom na Okresnom súde Nitra pod sp. zn. 8C/39/2023, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Nitre z 24. júla 2024 č. k. 25Co/16/2024-288, takto

rozhodol:

Z r u š u j e rozsudok Krajského súdu v Nitre z 24. júla 2024 č. k. 25Co/16/2024-288 v časti potvrdenia výroku rozsudku Okresného súdu v Nitre z 10. januára 2024 č. k. 8C/39/2023-224 v spojení s opravným uznesením z 23. februára 2024 č. k. 8C/39/2023-268 v napadnutej zamietajúcej časti o zaplatenie škody 13 135,59 eur a vo výroku o trovách konania a vec mu v rozsahu zrušenia v r a c i a na ďalšie konanie.

Vo zvyšku dovolanie o d m i e t a.

Z r u š u j e uznesenie Okresného súdu Nitra zo dňa 30.10.2024 č.k. 8C/39/2023-359.

Odôvodnenie

1. Krajský súd v Nitre (ďalej „odvolací súd“) napadnutým rozsudkom potvrdil rozsudok Okresného súdu Nitra z 10. januára 2024 č. k. 8C/39/2023-224 (ďalej „súd prvej inštancie“) v spojení s opravným uznesením z 23. februára 2024 č. k. 8C/39/2023-268 v napadnutej zamietajúcej časti (nemajetková ujma 133.000 eur a škoda 13.135,59 eur) a v časti náhrady trov konania. Súčasne rozhodol, že žalovaná nemá voči žalobcovi nárok na náhradu trov odvolacieho konania.

2. Žalobca sa žalobou podanou dňa 03.05.2023 na Okresnom súde v Nitre domáhal voči žalovanej priznania nemajetkovej ujmy vo výške 150.000 eur za nezákonnosť trestného stíhania jeho osoby, keď dňa 10.12.2007 vyšetrovateľ Úradu justičnej a kriminálnej polície KR PZ Nitra ČVS:KRP-933/OVK-NR-2007 mu vzniesol obvinenie pre obzvlášť závažný zločin znásilnenia podľa § 199 ods.1, ods.3 Trestného

zákona. Krajský súd v Nitre ako súd odvolací rozhodnutím zo dňa 22.04.2021 sp.zn. 4To/84/2020 zrušil rozsudok Okresného súdu Nitra zo dňa 29.06.2020 sp. zn. 21T/134/2011 a oslobodil žalobcu spod obžaloby, pretože nebolo dokázané, že sa stal skutok, pre ktorý bol žalobca stíhaný. Žiadosťou zo dňa 7.2.2023 žalobca požiadal o predbežné prerokovanie nároku, ktorá žiadosť však bola žalovaným odložená. Žalobca uplatňoval náhradu škody vo výške 13.600,30 eur, z toho sumu 0,30,- eur, ktorú žalobca poskytol za vyhotovenie fotokópií zo súdneho spisu a náhradu cestovného motorovým vozidlom 13.600,- eur - na pojednávania. V žalobe nešpecifikoval, že má ísť o náhradu straty príjmu, resp. náhradu mzdy, z ním zvolenej formulácie vyplýva, že išlo o náklady na cestovné. Žalobca uviedol, že pracoval v zahraničí a každá cesta na súdne pojednávanie ho stála 800 eur, pričom 17 krát sa dostavil. Nemajetkovú ujmu žiadal vo výške 150.000 eur vzhľadom na nezákonnosť trestného stíhania, na celkovú dĺžku trestného stíhania, na ktorú sa odvolával aj Krajský súd v Nitre - ku dňu rozhodovania trvala 15 rokov. (Podľa rozhodnutia NSSR sp. zn. 30Cdo 2742/2009 - celková dĺžka konania musí byť posudzovaná odo dňa vzniesenia obvinenia až do dňa právoplatnosti konečného rozhodnutia vo veci). Nemajetková ujma vznikla žalobcovi aj vzhľadom na neprimeranú záťaž a ovplyvnenie bežného spôsobu života žalobcu, pôsobenie na rodinné väzby (došlo k narušeniu rodinných vzťahov vzhľadom k tomu, že jeho rodina verila, že skutok spáchal, a k obnoveniu rodinných vzťahov nedošlo ani po oslobodzujúcom rozsudku).

3. Súd prvej inštancie priznal žalobcovi náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 17.000 eur, zohľadňujúc dĺžku konania (viac ako 13 rokov), závažnosť obvinenia a dopady na osobný a rodinný život žalobcu. Zároveň mu priznal náhradu škody vo výške 494,71 eura pozostávajúcu z poplatku za fotokópie (0,30 eura) a nákladov na pohonné hmoty preukázaných ciest na pojednávania (494,41 eura). Súd v odôvodnení uviedol, že je zrejmé, že každé trestné konanie negatívne ovplyvňuje osobný život trestne stíhaného, na ktorého sa síce do okamihu právoplatnosti meritórneho rozhodnutia prihliada ako na nevinného, ale už samotný fakt trestného stíhania je záťažou pre každého obvineného. Už samotné trestné stíhanie výrazne zasahuje do súkromného a osobného života jednotlivca, do jeho cti a dobrej povesti, tým skôr, ak sa jedná o obvinenie nepravdivé, ktoré je potvrdené právoplatným oslobodzujúcim rozsudkom (ÚS ČR sp. zn. I.ÚS 554/04 z 31.3.2005). Priznanie vzniknutej nemajetkovej ujmy však prichádza do úvahy subsidiárne vtedy, ak iba samotné konštatovanie porušenia práva nie je dostatočným zadosťučinením. Forma a prípadná výška zadosťučinenia nesmie byť v rozpore so všeobecne zdieľanou predstavou spravodlivosti, t. j. jej priznanie je nad rámec konštatovania porušenia práva namieste iba vtedy, ak by sa z hľadiska všeobecnej slušnosti poškodenému satisfakcia skutočne mala dostať.

4. V danom prípade trvalo trestné stíhanie žalobcu od 10.12.2007 do 22.04.2021 (vyhlásenie oslobodzujúceho rozsudku), teda 13 rokov, 4 mesiace a 12 dní. Žalobca bol väzobne stíhaný. Súd považoval za primeranú výšku nemajetkovej ujmy sumu 17.000 eur (za 13 rokov a 4,5 mesiaca), čo predstavuje približne 1.270 eur za každý rok trestného stíhania (106 eur za mesiac; 3,50 eura za deň), vzhľadom na preukázanú ujmu žalobcu konštatovanú vyššie. Za podstatný faktor, ktorý odôvodňuje priznanie uvedenej sumy súd považoval dĺžku trestného stíhania, ktorá bola jednoznačne neprimeraná. Ku dĺžke trestného konania prispelo aj nesústredené vedenie konania v štádiu pred súdom, ako aj konanie poškodenej. Na druhej strane nebolo zistené, že by sa žalobca svojím konaním, prípadne nečinnosťou zapríčinil dlhšie trvanie konania. V tejto súvislosti nebolo možné opomenúť množstvo vytýčených hlavných pojednávaní, ktorých sa žalobca zúčastňoval v priebehu rokov, pričom hlavné pojednávanie bolo po mnohých odročeniach otvorené až po vyše siedmich rokoch od podania obžaloby na okresný súd. V súvislosti so samotnou dĺžkou trestného stíhania je významná aj povaha trestného činu, pre ktorú sa viedlo trestné stíhanie voči žalobcovi. Ako už súd konštatoval, z dôvodu trestného stíhania za obzvlášť závažný zločin znásilnenia bol žalobca verejnosťou vnímaný odsudzujúco, ako násilník, pričom ako potvrdili svedkovia (deti žalobcu), pribúdajúcimi rokmi sa stupňoval tlak okolia na žalobcu a rodinných príslušníkov, čoho dôsledkom bolo ešte hlbšie narušenie rodinných vzťahov v domácnosti (vo vzťahu k manželke a deťom) a úplný rozvrat vzťahov so súrodencami žalobcu. Zároveň bol žalobca vystavený hrozbe dlhoročného nepodmienečného trestu odňatia slobody. Následky trestného stíhania sa pribúdajúcimi rokmi trestného konania stupňovali tak v oblasti súkromia a rodinného života žalobcu, ako aj v spoločenskom postavení zasahujúc česť a dobrú povesť žalobcu. Napokon následky trestného stíhania pretrvávajú dodnes, keď sa rodinné vzťahy neobnovili, ani výrazne nezlepšili. Zároveň rozsah,

akým bola znížená česť, dôstojnosť a postavenie žalobcu v spoločnosti súvislosti s vedením trestného stíhania, je značný. Súd mal rovnako preukázaný zásah do psychiky žalobcu a jeho vnútorného prežívania, prejavujúci sa v zníženej kvalite života počas dlho trvajúceho trestného stíhania, ako aj po jeho skončení a to, stres, neistota z budúcnosti, výčitky za negatívne dopady trestného stíhania na členov rodiny. Súd má za to, že takto priznaná náhrada nemajetkovej ujmy je adekvátne, nebagatelizuje následky nezákonného rozhodnutia vzniknuté žalobcovi, zároveň nie prehnane vysoká a zodpovedá všeobecnej predstave o spravodlivosti a slušnosti.

5. Trestné stíhanie žalobcu bolo ukončené v roku 2021, kedy bola výška minimálnej mzdy 623 eur. V porovnaní s maximom odškodného priznávaného obetiam trestných činov podľa zákona č. 515/2006 Z.z., t. j. 50 násobkom minimálnej mzdy (31.150 eur), je priznaná výška náhrady nemajetkovej ujmy za nezákonné rozhodnutie mierne nad polovicu maximálnej výšky odškodnenia. Zohľadniac následky spojené s trestným stíhaním vo sfére žalobcu považoval súd priznanú náhradu za adekvátnu. Pre porovnanie súd dal do pozornosti rozhodnutia Európskeho súdu pre ľudské práva o priznaní nemajetkovej ujmy, kde súd rozhodoval o porušení práv sťažovateľov v súvislosti s väzbou a kde priznával nemajetkovú ujmu rádovo niekoľko tisíc eur (Petrov proti Slovenskej republike - 8.000 eur za väzbu v období od 05.11. do 08.11.2010, Horváth proti Slovenskej republike - 4.200 eur, Winkler proti Slovenskej republike - 8.000 eur za väzbu od 26. 05.2005 do 15.11.2005 pri zohľadnení už priznaného odškodnenia 1.970 eur.). Zásah do osobnej slobody nezákonným rozhodnutím o väzbe v trestnom konaní súd považoval za intenzívnejší vo vzťahu k tomu, ktorý bol preukázaný v danom konaní, súd však zdôrazňoval oveľa kratšie obdobia odškodnenej nezákonnej väzby v porovnaní s dĺžkou trestného stíhania v danej veci. Súdom priznaná náhrada nemajetkovej ujmy predstavuje 3,50 eura na deň, pričom vo vyššie uvedených prípadoch ide o rádovo vyššie denné sumy (rovnako sú násobne vyššie sumy priznávané súdmi Slovenskej republiky v prípade nezákonnej väzby, v priemere od 20 eur do 40 eur na deň).

6. Pokiaľ išlo o majetkovú škodu, súd prvej inštancie konštatoval, že podľa § 17 ods. 1 zákona č. 514/2003 Z. z. uhrádza sa skutočná škoda a ušlý zisk. Skutočnou škodou sa v zmysle ustálenej judikatúry rozumie majetkovú ujmu, ktorá spočíva v zmenšení majetku poškodeného a je objektívne vyjadriteľná všeobecným ekvivalentom, t. j. peniazmi. Išlo v podstate o vyjadrenie rozdielu v hodnote poškodeného majetku pred spôsobením škody a po spôsobení škody na veci. Žalobca si ako majetkovú škodu uplatnil sumu 0,30 eura a sumu 13.600 eur. Vo vzťahu k uplatnenej náhrade škody titulom 0,30 eura za vyhotovenie kópie z trestného súdneho spisu dňa 02.10.2019 táto bola preukázaná. Žalobca si ďalej žalobou uplatnil náhradu škody vo výške 13.600 eur za 17 ciest na súdne pojednávanie, každá v hodnote 800 eur. Následne tento nárok po prvom pojednávaní a vyslovení predbežného právneho posúdenia súdom špecifikoval tak, že ide o cestovné náklady za cestu na hlavné pojednávania predstavujúce náklady za pohonné hmoty a amortizáciu vozidla, stratu na zárobku a náhradu mzdy. Súd považoval za dôvodnú časť nároku spočívajúcu v cestovných výdavkoch žalobcu za účelom účasti na hlavných pojednávaniach predstavujúcu náklady na pohonné hmoty. Išlo o skutočný výdavok, ktorého vynaložením dochádza k reálnemu úbytku majetku. Príčinná súvislosť bola daná, keďže keby nebolo nezákonného rozhodnutia a následného trestného stíhania, tieto výdavky by vynaložiť nemusel. Žalobca si uplatnil nárok za cesty na hlavné pojednávania dňa 28.01.2013, 15.04.2013, 05.10.2015 a 03.10.2016. Súd mal z výpisu o priebehu poistenia z nemeckého dôchodkového systému poistenia (č.l. 177) preukázané, že žalobca pracoval v rozhodných obdobiach v Nemecku, teda v období 23.07.2012 - 15.04.2013, 02.03.2015 - 31.12.2015 a 11.07.2016 - 14.10.2016. Skutočnosť, že žalobca vykonal ním uvedené cesty osobným automobilom, žalovanou rozporovaná nebola, ako ani miesto výkonu práce žalobcu, či výšku výdavkov na pohonné hmoty, súd z nich teda vychádza ako z nesporných. Žalobca vykonal cesty na hlavné pojednávania dňa 28.01.2023 a 15.04.2013 z Mníchova vozidlom Z. Y. S. X.X Z., čo predstavuje náhradu za benzín vo výške 262,20 eura (vzdialenosť obojsmerne 1150 km krát dve cesty pri priemernej spotrebe 7,6 litra na 100 km a priemernej cene pohonnej hmoty Natural 95 1,50 eura na liter). Žalobca vykonal cestu na hlavné pojednávanie dňa 05.10.2015 z mesta Karlstadt vozidlom O. XXX X,Xi U., čo predstavuje náhradu za benzín vo výške 142,02 eura (vzdialenosť obojsmerne 1596 km pri priemernej spotrebe 7,3 l na 100 km a priemernej cene pohonnej hmoty Natural 95 1,219 eura na liter). Žalobca vykonal cestu na hlavné pojednávanie dňa 03.10.2016 z mesta Sinbach vozidlom

Mazda XXX X,Xi U., čo predstavuje náhradu za benzín vo výške 90,19 eura (vzdialenosť obojsmerne 994 km pri priemernej spotrebe 7,3 litra na 100 km a priemernej cene pohonnej hmoty Natural 95 1,243 eura na liter). Vzďialenosti z miesta výkonu práce má súd preukázané z údajov z navigácie na čl. 163 - 165, priemernú spotrebu vozidiel z údajov o jednotlivých typoch vozidiel predložených žalobcom na čl. 153 a 154. Žalobca tak preukázal skutočnú škodu v súvislosti s cestovnými výdavkami vo výške 494,41 eura (262,20+142,02+90,19).

7. Súd prvej inštancie nepovažoval za dôvodný nárok za uplatnenú amortizáciu vozidiel pri vyššie uvedených cestách, keďže nejde o škodu. Amortizácia predstavuje postupné znižovanie hodnoty (vozidla) za určité obdobie vplyvom používania alebo starnutia. Právne predpisy umožňujú v konkrétnych prípadoch paušálne nahradiť použitie vlastného motorového vozidla (pri pracovných cestách podnikateľa, zamestnanca), výška náhrady sa určuje opatrením Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky pre konkrétne obdobie. V prípade žalobcom uplatnenej paušálnej náhrady za amortizáciu však nejde o reálne „znehodnotenie“, resp. zníženie hodnoty vozidla, ktoré by sa dalo chápať ako skutočná škoda (majetková ujma spočívajúca v zmenšení majetku poškodeného). Súd preto nepriznal náhradu za amortizáciu uplatnenú vo výške 443,90 eura (hlavné pojednávanie dňa 28.01.2013 a 15.04.2013), 308,03 eura (hlavné pojednávanie dňa 05.10.2013) a 191,84 eura (hlavné pojednávanie dňa 03.10.2016).

8. Krajský súd v Nitre (ďalej len „odvolací súd“) na odvolanie žalobcu rozsudkom z 24. júla 2024 č. k. 25Co/16/2024-288 rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutej zamietajúcej časti a v časti náhrady trov konania potvrdil podľa § 387 ods.1,2 CSP. Uviedol, že ustanovenie § 387 ods. 2 CSP zakotvuje koncepciu zjednodušeného rozhodnutia odvolacieho súdu. Ak má odvolací súd za to, že súd prvej inštancie nielen vecne správne rozhodol, ale v odôvodnení sa správne argumentačne vysporiadal so skutkovým stavom i právnym posúdením, nemusí vyhotovovať štandardné rozhodnutie podľa § 220 ods. 2 CSP, ale obmedzí sa len na skonštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia. Odvolací súd zároveň môže doplniť ďalšie dôvody na zdôraznenie správnosti preskúmaného rozhodnutia.

9. Odvolací súd sa v celom rozsahu stotožnil so skutkovými a právnymi závermi súdu prvej inštancie. K otázke amortizácie doplnil, že zákon č. 283/2002 Z. z. o cestovných náhradách definuje právne vzťahy, na ktoré sa vzťahuje, pričom žalobca nevykonával služobné cesty, ale súkromné cesty, a preto nebolo možné aplikovať paušálnu náhradu podľa tohto predpisu ako formu skutočnej škody. K ušlému zisku odvolací súd zdôraznil, že predbežné prerokovanie nároku je podmienkou konania a žalobca v žiadosti uplatňoval len „náhradu škody 13 600 eur za cesty na súdne pojednávanie“, čo nemožno považovať za uplatnenie nároku na ušlý zisk. Odvolací súd potvrdil aj výšku priznanej nemajetkovej ujmy ako primeranú, odkazujúc na iné rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (napr. sp. zn. 6Cdo/152/2018 alebo 7Cdo/155/2021).

10. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podal žalobca dovolanie, v ktorom žiadal zrušiť rozhodnutia súdov oboch inštancií a vec vrátiť súdu prvej inštancie na ďalšie konanie. Prípustnosť dovolania vyvodzoval z ustanovenia § 420 písm. f) zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“), tvrdiac, že mu súd nesprávnym procesným postupom znemožnil uskutočňovať jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

11. Žalobca v dovolaní namietal, že, nepriznanie amortizácie vozidla je nesprávne, pretože amortizácia predstavuje postupné znižovanie hodnoty vozidla vplyvom používania, čo je jednoznačne škodou na strane žalobcu, ktorá by nevznikla, keby neprebiehala nezákonné trestné konanie. Zamietnutie nároku na ušlý zisk z dôvodu jeho neuplatnenia v predbežnom prerokovaní považuje za prílišný formalizmus. Tvrdil, že v sume uplatnenej pri predbežnom prerokovaní bol zahrnutý aj ušlý zisk a zo spisového materiálu vyplýva, že práve cesta na úkon bola dôvodom výpovede zo zamestnania. Podľa neho je priznaná nemajetková ujma neprimerane nízka vzhľadom na dĺžku konania (viac ako 13 rokov) a závažnosť obvinenia, pričom súdy nesprávne argumentovali rozhodnutiami v skutkovo odlišných

veciach.

12. Pokiaľ išlo o majetkovú ujmu spôsobenú nutným cestovaním na úkony súvisiace s nezákonným trestným stíhaním, súd považoval za dôvodnú náhradu škody za pohonné hmoty. Súd však nepovažoval za dôvodný nárok za uplatnenú amortizáciu vozidiel pri vyššie uvedených cestách, nakoľko podľa jeho názoru nejde o škodu. S uvedeným záverom žalobca však nesúhlasil. Namietal, že súd v prvom rade ani neodôvodnil, prečo nejde podľa jeho názoru o skutočnú škodu. Názor, v zmysle ktorého nejde o znehodnotenie resp. zníženie hodnoty vozidla vyvrátil už vyššie, kde uviedol, že amortizáciou je postupné znižovanie hodnoty vozidla za určité obdobie vplyvom použitia. Tým pádom považuje žalobca odmietnutie priznania tejto náhrady škody za bezdôvodné. Znižovanie hodnoty vozidla za určité obdobie vplyvom jeho použitia je jednoznačne škodou na strane žalobcu. Pokiaľ by neprebiehala nezákonné trestné konanie, nedošlo by k zníženiu hodnoty motorového vozidla. Tým pádom sú jednoznačne dané všetky podmienky pre priznanie škody a to konanie (nezákonné trestné stíhanie), následok (zníženie hodnoty vozidla), ako aj kauzálny nexus (zníženie hodnoty vozidla v dôsledku nutnosti zúčastniť sa na úkonoch v rámci nezákonného trestného stíhania). V zmysle rozhodovacej činnosti súdov SR je amortizácia vozidla skutočnou škodou, preto žalobca nevidí, aj vzhľadom na vyššie uvedené dôvody pre jej nepriznanie.

13. Ďalej namietal, že v sume, ktorú si žalobca uplatnil už pri predbežnom prerokovaní nároku na náhradu škody bol zahrnutý aj ušlý zisk vo forme straty príjmu zo závislej činnosti. Uviedol, že v rámci druhého argumentu sa súd snažil vyvrátiť skutočnosť, že išlo vôbec o ušlý zisk. Avšak zo spisového materiálu jednoznačne vyplýva, že práve cesta na úkon v rámci nezákonného trestného stíhania bol dôvod pre výpoveď žalobcu. Na uvedené bol dopredu upozornený. Preto je uvedená cesta na Slovensko jedinou príčinou straty zárobku zo závislej činnosti a vzhľadom na bežný chod vecí je jednoznačné, že by mu príjem prináleжал, pokiaľ by sa nemusel zúčastniť na úkone v rámci trestného konania.

14. Žalovaná vo vyjadrení k dovolaniu navrhla dovolanie zamietnuť. Uviedla, že dovolací dôvod podľa § 420 písm. f) CSP nie je daný, pretože procesný postup súdov nevykazuje znaky svojvôle a žalobcovi nebolo odopreté právo konať pred súdom. Vecnú správnosť rozhodnutia o výške nemajetkovej ujmy a nepreukázanie ďalšej škody považuje za súladnú s rozhodovacou praxou. Súdmí žalobcovi priznaná nemajetková ujma vo výške 17.000,- eur je aj vzhľadom na okolnosti a špecifiká prípadu primeraná a zodpovedá doterajšej rozhodovacej praxi súdov. Skutočná škoda spolu v sume 494,71 eura bola žalobcovi súdmí prisúdená v takej výške, v akej bola v spore preukázaná. Dovolací dôvod podľa § 420 písm. f) CSP, na ktorý žalobca len všeobecne, bez bližšej konkretizácie poukazuje, nie je daný. Procesný postup súdu prvej inštancie, ako aj odvolacieho súdu, nevykazuje žiadne znaky nespravodlivosti. Naopak, v konaní boli v silnej miere rešpektované a dodržané všetky procesné práva patriace žalobcovi.

15. Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 443 CSP), preskúmal vec a dospel k záveru, že dovolanie žalobcu je sčasti dôvodné a preto podľa § 449 ods. 1 CSP zrušil rozsudok Krajského súdu v Nitre z 24. júla 2024 č. k. 25Co/16/2024-288 v časti potvrdenia výroku rozsudku Okresného súdu v Nitre z 10. januára 2024 č. k. 8C/39/2023-224 v spojení s opravným uznesením z 23. februára 2024 č. k. 8C/39/2023-268 v napadnutej zamietajúcej časti o zaplatenie škody 13 135,59 eur a vec mu podľa 450 CSP v rozsahu zrušenia vrátil na ďalšie konanie. Vo zvyšku dovolanie žalobcu odmietol podľa § 447, písm. c) CSP.

Dovolanie podľa § 420 písm. f) CSP

16. Podľa § 420, písm. f) zákona č. 160/2015 Z.z. Civilný sporový poriadok („CSP“) dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

17. Dovolací súd zistil, že súd prvej inštalácie nepovažoval za dôvodný nárok za uplatnenú amortizáciu vozidiel pri uvedených cestách žalobcu na pojednávanie motorovým vozidlom, keďže podľa súdu nejde o škodu. Amortizácia predstavuje postupné znižovanie hodnoty (vozidla) za určité obdobie vplyvom používania alebo starnutia. Právne predpisy umožňujú v konkrétnych prípadoch paušálne nahradiť použitie vlastného motorového vozidla (pri pracovných cestách podnikateľa, zamestnanca), výška náhrady sa určuje opatrením Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky pre konkrétne obdobie. V prípade žalobcom uplatnenej paušálnej náhrady za amortizáciu však nejde o reálne „znehodnotenie“, resp. zníženie hodnoty vozidla, ktoré by sa dalo chápať ako skutočná škoda (majetková ujma spočívajúca v zmenšení majetku poškodeného). Odvolací súd sa v celom rozsahu stotožnil so skutkovými a právnymi závermi súdu prvej inštalácie. K otázke amortizácie doplnil, že zákon č. 283/2002 Z. z. o cestovných náhradách definuje právne vzťahy, na ktoré sa vzťahuje, pričom žalobca nevykonával služobné cesty, ale súkromné cesty, a preto nebolo možné aplikovať paušálnu náhradu podľa tohto predpisu ako formu skutočnej škody.

18. Žalobca namietal, že súd v prvom rade ani neodôvodnil, prečo nejde podľa jeho názoru o skutočnú škodu. Znižovanie hodnoty vozidla za určité obdobie vplyvom jeho používania je jednoznačne škodou na strane žalobcu. Pokiaľ by neprebiehala nezákonné trestné konanie, nedošlo by k zníženiu hodnoty motorového vozidla.

19. Dovolací súd poukazuje na to, že podľa ustanovenia § 18 ods.1 zákona č. 514/2003 Z.z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci „Náhrada škody zahŕňa aj náhradu účelne vynaložených trov konania, ktoré poškodenému vznikli v konaní, v ktorom bolo vydané nezákonné rozhodnutie alebo rozhodnutie o treste, o ochrannom opatrení alebo rozhodnutie o väzbe, zatknutí a inom pozbavení osobnej slobody alebo vykonané zadržanie a v konaní, v ktorom bolo rozhodnutie zrušené alebo bolo trestné stíhanie zastavené, alebo v ktorom bola vec postúpená inému orgánu“. Podľa § 553 ods.1 zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok „Trovy nevyhnutné na vykonanie trestného konania vrátane trov vykonávacieho konania znáša štát; neznáša však vlastné trovy obvineného“. Z uvedeného vyplýva, že vlastné trovy obvinený znáša sám.

20. V konaní bolo nesporné, že žalobca vykonal cesty s použitím motorového vozidla z miesta výkonu zamestnania v Spolkovej republike Nemecko na hlavné pojednávanie pred Okresným súdom v Nitre. Tieto dopravné náklady sa preto stali súčasťou jeho trov vynaložených počas trestného konania. Súd prvej inštalácie mu z týchto nákladov priznal náhradu za spotrebované pohonné hmoty s odôvodnením v bode 39, že: „...ide o skutočný výdavok, ktorého vynaložením dochádza k reálnemu úbytku majetku. Príčinná súvislosť je daná, keďže keby nebolo nezákonného rozhodnutia a následného trestného stíhania, tieto výdavky by vynaložiť nemusel“. Dovolací súd poukazuje na to, že vynaloženie nákladov na pohonné hmoty bez toho, aby boli spotrebované v motorovom vozidle, ktoré bolo použité na prepravu obžalovaného nezakladá príčinnú súvislosť s trovami konania. Až použitie týchto pohonných hmôt v konkrétnom vozidle vedie, k tomu, že doprava osoby na pojednávanie bola vykonaná a vznikli trovy konania. Použitie vozidla predstavuje preto nevyhnutný prvok dopravy obžalovaného. Pokiaľ súd uznal, že v danom prípade bolo účelné použitie súkromného vozidla a nie náhrada cestovného za použitie verejného dopravného prostriedku, potom nemôže vylúčiť existenciu základnej náhrady nákladov na toto vozidlo z trov konania.

21. Účelné trovy obžalovaného vzniknuté počas trestného konania, ktoré bolo skončené jeho oslobodením spod obžaloby, sú expreis verbis obsahom náhrady škody podľa § 18 ods.1 zákona č. 514/2003 Z.z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci. Pokiaľ súd zistí účelnosť použitia vlastného motorového vozidla prizná náhradu škody v rozsahu podľa zákona č. 283/2002 Z.z. Cestovných náhradách.

22. Podľa článku 4 ods.1 zákona č. 160/2015 Z.z. Civilný sporový poriadok ak sa právna vec nedá prejednať a rozhodnúť na základe výslovného ustanovenia tohto zákona, právna vec sa posúdi podľa ustanovenia tohto alebo iného zákona, ktoré upravuje právnu vec čo do obsahu a účelu najbližšiu

posudzovanej právnej veci.

23. Spôsob určenia náhrady úžitkovej hodnoty za použitie vlastného vozidla je vyjadrený v § 7 zákona č. 283/2002 Z.z. o Cestovných náhradách ako základná náhrada, ktorý je nevyhnutné analogicky aplikovať pre výpočet náhrady trov cestovného na pojednávania v prípadoch, keď použitie súkromného vozidla bolo súdom vyhodnotené ako účelné vynaloženie trov.

24. Dovolateľ ďalej tvrdil, že zamietnutie tohto nároku pre jeho neuvedenie v žiadosti o predbežné prerokovanie je odopretím spravodlivosti. Najvyšší súd poukazuje na to, že podmienka predbežného prerokovania nároku podľa § 15 zákona č. 514/2003 Z.z. je hmotnoprávnou podmienkou pre úspešné uplatnenie nároku na súde. Podľa § 16 ods. 4 citovaného zákona sa poškodený môže na súde domáhať len toho nároku, ktorý bol predbežne prerokovaný. Zo skutkových zistení súdov vyplýva, že žalobca v žiadosti uplatnil len „cestovné náklady“ vo výške 13.600 eur. Právny záver súdov, že pojem „cestovné náklady“ nezahŕňa „ušlý zisk“ (stratu na zárobku), a preto táto časť nároku nebola predbežne prerokovaná, nie je prejavom svojvôle ani extrémneho formalizmu, ktorý by zasiahol do podstaty práva na súdnu ochranu. Ide o výklad zákonnej podmienky, ktorý je v súlade s obsahom zákona. Súd neuprel žalobcovi právo domáhať sa náhrady, ale po preskúmaní podmienok konštatoval, že pre túto časť nároku nebola splnená zákonná podmienka. Takýto postup nezakladá vadu podľa § 420 písm. f) CSP.

25. Určenie výšky nemajetkovej ujmy je výsledkom úvahy súdu, ktorá musí vychádzať z konkrétnych okolností prípadu (§ 17 ods. 2 zákona č. 514/2003 Z. z.). Dovolateľ namietal, že súd nedostatočne zohľadnil dĺžku konania a závažnosť zásahu. Odvolací súd v bode 14 a 15 svojho odôvodnenia vysvetlil, prečo považuje sumu 17 000 eur za primeranú, pričom poukázal na judikatúru najvyššieho súdu v typovo podobných veciach. Skutočnosť, že súd nepriznal sumu podľa predstáv žalobcu, neznamená, že mu znemožnil realizáciu procesných práv. Právo na spravodlivý proces nezaručuje úspech v konaní, ale právo na to, aby sa súd vecou zaoberal a svoje rozhodnutie riadne odôvodnil. Odôvodnenie napadnutého rozhodnutia spĺňa štandard kvality súdneho rozhodnutia, súdy sa podrobne zaoberali kritériami pre určenie výšky ujmy (dĺžka konania, dopad na povesť, rodinné vzťahy). Ani v tomto bode dovolací súd nezistil procesnú vadu v zmysle § 420 písm. f) CSP.

26. Dovolací súd zrušil uznesenie Okresného súdu Nitra zo dňa 30.10.2024 č.k. 8C/39/2023-359 z dôvodu, že má svoj základ vo výroku o trovách konania, ktorý bol zrušený rozhodnutím dovolacieho súdu. Závislým výrokom môže byť nielen opravným prostriedkom nedotknutý výrok tvoriaci súčasť napadnutého rozhodnutia, ale aj výrok, ktorý je obsahom iného, samostatného rozhodnutia v danej veci. Výdanie uznesenia o trovách konania je jednostranne závislé od existencie rozhodnutia vo veci samej. Zrušením rozsudku dovolacieho súdu uznesenie o trovách konania ako závislé rozhodnutie stratilo svoj podklad. Bez nadväznosti na predchádzajúce (zrušené) rozhodnutia vo veci samej by zostalo uznesenie o trovách konania osamotené a strácalo by rozumný zmysel, čo by odporovalo princípu právnej istoty.

27. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.